

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

ПОЛЩУК Р. М.,
доктор філософії,
докторант
(Навчально-науковий інститут
права імені князя Володимира
Великого Приватного акціонерного
товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління
персоналом»)

УДК 347.7

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.4.17>**СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКРУТСТВА
ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
ТА ЇХ ПРАВОВОГО СТАТУСУ**

У статті проаналізовано питання сучасного стану правового регулювання банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю та їх правового статусу. Констатовано, що серед вітчизняних науковців та вчених наразі триває дискусія щодо місця інституту банкрутства у системі права. Даний інститут увібрав у себе норми, як матеріального, так процесуального права, має універсальний характер, адже спрямований на задоволення інтересів широкого кола учасників справи про банкрутство, зокрема кредиторів, боржника, держави і суспільства загалом.

Зроблено висновок, що провадження у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю регулюється Кодексом України з процедур банкрутства, Господарським процесуальним кодексом України, Господарським кодексом України, Цивільним кодексом України, Законом України «Про судовий збір», Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України», Наказом Міністерства України «Про затвердження Порядку формування і ведення Єдиного реєстру арбітражних керуючих України»; «Про затвердження Порядком функціонування автоматизованої системи «Банкрутство та неплатоспроможність», тощо.

Резюмовано, що розгляд усіх майнових спорів, стороною в яких є боржник – товариство з обмеженою відповідальністю, відносно якого порушено справу про банкрутство, повинен відбуватися виключно господарським судом, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство, в межах цієї справи.

У статті проаналізовано генезис розвитку з часів незалежності України по сьогоднішні спеціальних нормативно-правових актів, які регулювали процедуру банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю. Серед них автором виокремлено Закон України «Про банкрутство», Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», Кодекс України з процедур банкрутства.

Ключові слова: господарські суди, юридична особа, неспроможність, неплатоспроможність, норма права, нормативно-правові акти, суб'єкт господарювання, судові та позасудові процедури.

Polishchuk R. M. The current state of legal regulation of bankruptcy of limited liability companies and their legal status

The article analyzes the current state of legal regulation of bankruptcy of limited liability companies and their legal status. It was established that there is currently a debate among domestic scientists and scholars regarding the place of the institution of bankruptcy in the legal system. This institution has absorbed the norms of both material and procedural law, has a universal character, because it is aimed at satisfying the interests of a wide range of participants in the bankruptcy case, in particular creditors, the debtor, the state and society in general.

It was concluded that proceedings in cases of bankruptcy of limited liability companies are regulated by the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures, the Economic Procedural Code of Ukraine, the Economic Code of Ukraine, the Civil Code of Ukraine, the Law of Ukraine "On Court Fees", the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approving Provisions on Ministry of Justice of Ukraine", by the Order of the Ministry of Justice of Ukraine "On approval of the Procedure for the formation and maintenance of the Unified Register of Arbitration Administrators of Ukraine"; "On the approval of the Procedure for the operation of the automated system "Bankruptcy and Insolvency", etc.

It is summarized that consideration of all property disputes, in which the debtor is a limited liability company, in relation to which a bankruptcy case has been initiated, should be conducted exclusively by the commercial court, in whose proceedings the bankruptcy case is pending, within the scope of this case.

The article analyzes the genesis of the development from the time of Ukraine's independence to the present of special legal acts that regulated the bankruptcy procedure of limited liability companies. Among them, the author singled out the Law of Ukraine "On Bankruptcy", the Law of Ukraine "On Restoring the Debtor's Solvency or Recognizing him as a Bankrupt", the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures.

Key words: *commercial courts, legal entity, insolvency, insolvency, rule of law, normative legal acts, business entity, judicial and extrajudicial procedures.*

Постановка проблеми. Інститут банкрутства має комплексний характер з огляду на те, що норми, які його регулюють, встановлені у актах чинного законодавства різних галузей права, при цьому, будучи поєднаними одним предметом.

Інститут банкрутства є непростим та складається із норм матеріального та процесуального права. Положення щодо припинення діяльності юридичних осіб, зокрема, і товариств з обмеженою відповідальністю містяться в Господарському кодексі України та Цивільному кодексі України. Так, Глава 23 Господарського кодексу України містить норми, які є автономними по відношенню до Кодексу України з процедур банкрутства. Статті 53, 104 Цивільного кодексу України містять у соїб відсилочні норми.

Універсальної моделі неспроможності не існує. Як слушно зазначає Б. Весселс, саме різноманіття є причиною відсутності єдиних універсальних банкрутських процедур в Європі [1].

З огляду на це Україна повинна розробляти власне законодавство про неспроможність, враховуючи напрацювання у цій галузі за 26 років існування Закону про банкрутство, та економічну ситуацію, яка склалася в країні. Саме ставлення до неспроможності повинно бути як до звичайної процедури, яка поряд з іншими засобами може відновити платоспроможність боржника. Одночасно боржники повинні відчувати строгість морального та законного осуду, який традиційно асоціюється з банкрутством, що відображає важливість цієї процедури [2].

Дослідження сучасного стану правового регулювання банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю та їх правового статусу має теоретичну та прикладну цінність та

відіграє надзвичайно роль для подальшого розвитку та удосконалення комплексної системи сучасного банкрутного законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика банкрутства (неспроможності) щодо невизначеного кола боржників у загальному вигляді була детально досліджена С. Жуковим, Б. Поляковим, В. Джунем, В. Радзивілюк, І. Вечірко, П. Пригузою, В. Щербиною та іншими науковцями, проте сучасний стан правового регулювання банкрутства саме товариств з обмеженою відповідальністю та їх правового статусу взагалі не вивчався.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сучасного стану правового регулювання банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю та їх правового статусу.

Результати дослідження. Під інститутом банкрутства слід розуміти систему юридичних норм, які регулюють відносини між суб'єктами банкрутства, спрямовані на відновлення платоспроможності боржника та задоволення встановлених грошових вимог кредиторів, через застосування до боржника законодавчо визначених процедур [3].

Так, В. Щербина вважає банкрутство інститутом господарського права, В. Джунь – його підгалуззю, Н. Тітов – комплексним інститутом господарського права. Натомість Б. Поляков стверджує, що інститут неспроможності не може бути комплексним, а повинен бути єдиним правовим інститутом (підгалуззю) [4].

Б.В. Вольвач констатує, що правовідносини у сфері банкрутства можна умовно поділити залежно від того, де знаходяться правові норми, спрямовані на розв'язання проблем заборгованості приватних осіб. Від цього залежать методи правового регулювання усього комплексу правових відносин, що виникають із неспроможності особи виконати свої майнові зобов'язання із наявного майна. Якщо це є частиною публічного права, то будуть застосовуватися заходи здебільшого примусового характеру для якомога повного задоволення вимог кредиторів. Якщо вважати банкрутство інститутом приватного права, то розв'язання проблем заборгованості відбуватиметься методами, що використовуються у відносинах між рівними учасниками майнового обігу. Якщо процедури банкрутства є судовими формами задоволення майнових вимог кредиторів, то ця сфера законодавства має складатися переважно з процесуальних норм і процедур з розгляду справи про банкрутство в суді [5].

Особливість інституту банкрутства полягає в тому, що в ньому переплітаються матеріальні і процесуальні норми. Матеріальні відносини складаються, як правило, при здійсненні заходів щодо запобігання банкрутству боржника (надання фінансової допомоги, досудова санація). Окремі матеріальні відносини виникають і функціонують також при застосуванні судових процедур (розпорядження майном боржника, вжиття заходів щодо відновлення платоспроможності боржника, передбачених планом санації, тощо). Внаслідок порушення справи про банкрутство виникає комплекс процесуальних правовідносин щодо: порушення провадження у справі, забезпечення грошових вимог кредиторів, попереднього засідання арбітражного суду, судової санації, визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури, мирової угоди, припинення провадження у справі про банкрутство тощо. Тобто в Законі загальний інтерес переважає над приватним. Інститут банкрутства покликаний спрацьовувати тоді, коли норми інших інститутів цивільного права не можуть забезпечити вирішення сформованої проблеми – неплатоспроможності боржника, оскільки вони розраховані на приватний інтерес. Отже, інститут банкрутства вступає в дію, якщо інші інститути цивільного права припиняють свою дію стосовно боржника [6].

Підтримую твердження П. Пригузи та А. Пригузи, які вважають, що вирішення проблем неплатоспроможності в Україні регулюється двома основними (генеральними) інститутами права – інститутом відновлення платоспроможності (право неспроможності) та інститутом банкрутства (право банкрутства) [7].

Інститут банкрутства має універсальний характер, оскільки спрямований на задоволення інтересів широкого кола учасників справи про банкрутство, зокрема кредиторів, боржника, держави і суспільства загалом. При цьому, не варто сприймати інститут неспроможності виключно як механізм задоволення вимог кредиторів або ліквідацію боржника.

Цілі та завдання інституту неспроможності набагато ширші й проявляються як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівні [8].

Відповідно до статті 2 Кодексу України з процедур банкрутства провадження у справах про банкрутство регулюється цим Кодексом, Господарським процесуальним кодексом України, іншими законами України. Застосування положень Господарського процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України здійснюється з урахуванням особливостей, передбачених цим Кодексом [9].

Варто відзначити, що законодавець допустив помилку у частині першій статті третій Господарського процесуального кодексу України, зазначивши, що судочинство в господарських судах здійснюється відповідно до Конституції України, цього Кодексу, Закону України «Про міжнародне приватне право», Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», а також міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила судочинства, ніж ті, що передбачені цим Кодексом, іншими законами України, застосовуються правила міжнародного договору. Судочинство у господарських судах здійснюється відповідно до закону, чинного на час вчинення окремої процесуальної дії, розгляду і вирішення справи [10].

Враховуючи факт втрати чинності Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у 2019 році, пропоную внести зміни до частини першої статті 3 Господарського процесуального кодексу України, замінивши помилкове посилання на Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» на Кодекс України з процедур банкрутства.

Також необхідно зазначити, що частина друга статті 7 Кодексу України з процедур банкрутства визначає, що господарський суд, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство (неплатоспроможність), в межах цієї справи вирішує всі майнові спори, стороною в яких є боржник; спори з позовними вимогами до боржника та щодо його майна; спори про визнання недійсними результатів аукціону; спори про визнання недійсними будь-яких правочинів, укладених боржником; спори про повернення (витребування) майна боржника або відшкодування його вартості відповідно; спори про відшкодування шкоди та/або збитків, завданих боржнику; спори про стягнення заробітної плати; спори про поновлення на роботі посадових та службових осіб боржника; спори щодо інших вимог до боржника. Склад учасників розгляду спору визначається відповідно до Господарського процесуального кодексу України. Господарський суд розглядає спори, стороною в яких є боржник, за правилами, визначеними Господарським процесуальним кодексом України. За результатами розгляду спору суд ухвалює рішення [10].

З моменту порушення стосовно боржника справи про банкрутство він перебуває в особливому правовому режимі, який змінює весь комплекс правовідносин боржника, і спеціальні норми КзПБ мають пріоритет у застосуванні при розгляді справ про банкрутство щодо інших законодавчих актів. Особливість вирішення таких спорів полягає в тому, що вони розглядаються та вирішуються господарським судом, який розглядає справу про банкрутство, з метою судового контролю у межах цього провадження за діяльністю боржника, залучення всього майна та коштів боржника до ліквідаційної маси і проведення інших заходів, метою яких є повне або часткове задоволення вимог кредиторів. Таким чином, з огляду на положення законодавства, чинного на момент звернення позивача до суду, розгляд усіх майнових спорів, стороною в яких є боржник, відносно якого порушено справу про банкрутство, повинен відбуватися виключно господарським судом, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство, в межах цієї справи. Саме господарський суд є судом, встановленим законом, до юрисдикції якого віднесено розгляд спору [11].

У статті 104 Цивільного кодексу України встановлені норми щодо припинення товариств з обмеженою відповідальністю, зокрема, відповідно до частини шостої якої порядок припинення юридичної особи в процесі відновлення її платоспроможності або банкрутства встановлюється законом [12].

Дана норма має відсилочний характер до спеціального нормативно-правового акта – Кодексу України з процедур банкрутства, аналогічно положенням статті 212 Господарського кодексу України.

У главі 23 Господарського кодексу України висвітлені базові приписи щодо банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю.

Так, згідно із статтею 209 Господарського кодексу України у разі нездатності суб'єкта підприємництва після настання встановленого строку виконати свої грошові зобов'язання перед іншими особами, територіальною громадою або державою інакше як через відновлення його платоспроможності цей суб'єкт (боржник) відповідно до частини четвертої статті 205 цього Кодексу визнається неспроможним. Нездатність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів інакше як через застосування визначеної судом ліквідаційної процедури вважається банкрутством. Суб'єктом банкрутства (далі – банкрутом) може бути лише суб'єкт підприємницької діяльності. Не можуть бути визнані банкрутом казенні підприємства [13].

Звертаю увагу на те, що законодавець у зазначеній вище нормі помилково ототожнив поняття неспроможності (банкрутства) та неплатоспроможності товариств з обмеженою відповідальністю, в результаті чого у статті першій Кодексу України з процедур банкрутства та статті 209 Господарського кодексу України визначено ідентичні трактування двом різним за суттю поняттям.

Так, статтею 1 Кодексу України з процедур банкрутства встановлено, що банкрутство – визнана господарським судом нездатність боржника, крім страховика або кредитної спілки, відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Кодексом, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури або процедури погашення боргів боржника, а також віднесення страховика або кредитної спілки відповідно до рішення Національного банку України до категорії неплатоспроможних відповідно до Закону України «Про страхування» або Закону України «Про кредитні спілки»; неплатоспроможність – неспроможність боржника (іншого, ніж страховик або кредитна спілка) виконати після настання встановленого строку грошові зобов'язання перед кредиторами не інакше, як через застосування процедур, передбачених цим Кодексом, або встановлена Національним банком України неплатоспроможність страховика відповідно до Закону України «Про страхування» чи неплатоспроможність кредитної спілки відповідно до Закону України «Про кредитні спілки» [9].

Таким чином, дану помилку законодавця слід виправити, внівши зміни до статті 209 Господарського кодексу України щодо заміни слова «неспроможним» на «неплатоспроможним».

І. Бутирська вважає, що під системою неспроможності розуміти систему правовідносин, які врегульовані нормами матеріального і процесуального права та виникають у зв'язку з відновленням платоспроможності боржника або визнанням його банкрутом між учасниками провадження у справі про банкрутство, державою, суспільством. В. Богатир резюмує, що система неспроможності є більш широким явищем, ніж неплатоспроможність чи неспроможність одного конкретного підприємства, та передбачає участь у процесах відновлення платоспроможності та ліквідації держави і суспільства. Неплатоспроможність поділяється на абсолютну та відносну, а абсолютна поділяється на зворотну (відновлювальну) та незворотну (невідновлювальну) [14].

Варто зосередити увагу на тому, що 14 травня 1992 року був прийнятий перший у новітній історії України спеціальний нормативно-правовий акт, який регулював процедури банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю – Закон України «Про банкрутство».

У преамбулі Закону України «Про банкрутство» було зазначено, що цей закон визнає умови і порядок визнання юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності – банкрутами з метою задоволення претензій кредиторів [15].

Звертаю увагу на те, що даний закон мав гіпертрофований прокредиторський характер, який сприяв насамперед спрощеному та якнайшвидшому відчуженню майна боржників,

зокрема товариств з обмеженою відповідальністю третім особам. Не важко зрозуміти, що найбільш задіяною в практичному аспекті серед існуючих на той час судових процедур банкрутства суб'єктів господарювання була саме ліквідаційна.

Варто відзначити, що так як Закон України «Про банкрутство» приймався у перехідний період, то його положення фактично не враховували та не увібрали у себе усталену судову практику господарських судів вищих інстанцій щодо процедур банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю, якої ще не існувало.

30 червня 1999 року була прийнята нова редакція Закону України «Про банкрутство», змінивши назву на «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», яка в подальшому – 7 березня 2002 року змінювалась і доповнювалась.

У преамбулі Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» зазначено, що він встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності суб'єкта підприємницької діяльності – боржника або визнання його банкрутом та застосування ліквідаційної процедури, повного або часткового задоволення вимог кредиторів [16].

Варто відзначити, що окрім того, це був фактично новий закон, він ще й мав абсолютно беззаперечні переваги порівняно із першою редакцією Закону України «Про банкрутство», адже в пріоритеті вже було відновлення платоспроможності боржників – товариств з обмеженою відповідальністю. Натомість, законодавцем при розробленні та прийнятті другої редакції відповідного закону повторно, як і в 1992 році, не був врахований надважливий аспект практичного застосування господарськими судами норм Закону України «Про банкрутство» за період з середини 1992 року по середину 1999 року. Слід констатувати, що розроблення та обговорення проекту змін до первісного нормативно-правового акту взагалі не запрошувались ні судді господарських судів, ні інші спеціалісти в галузі права, зокрема, вчені, науковці, дослідники, тощо.

Слід наголосити на тому, що з прийняттям 7 березня 2002 року змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» були запроваджені еволюційні зміни щодо прийняття нових норм, які встановлювали відповідальність керівників боржників – товариств з обмеженою відповідальністю. Це дозволило створити інструмент ефективного подолання зловживань своїм правами та невиконання покладених законом обов'язків з боку керівників боржників.

Аналогічно законодавцем були прийняті норми, що встановлюють додаткові підстави для визнання недійсними правочинів (договорів, угод) боржників – товариств з обмеженою відповідальністю, які були вчинені суб'єктами господарювання на шкоду собі або кредиторам. Революційність зазначених дій полягала у тому, що вперше саме у межах справи про банкрутство було запроваджено можливість використання механізму не позовного провадження з метою визнання правочинів недійсними саме за заявою (не позовною) уповноваженим (заінтересованим) учасником, враховуючи наявність спеціально визначених для цього підстав. При цьому, залишалось, як і раніше, право додаткового використання механізму позовного провадження для визнання будь-яких договорів недійсними, керуючись загальними приписами статей 203, 215 Цивільного кодексу України.

22 грудня 2011 року були прийняті чергові зміни до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», які хоч і мали позитивний ефект, проте і недоліків було чимало, як це виявилось згодом у практичній діяльності судових інстанцій під час застосування норм матеріального та процесуального права у процедурах банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю.

Варто погодитись із А. Бутирським, який визначив основні недоліки відповідних змін до спеціального законодавчого акту, а саме: складний доступ до відкриття провадження у справі про банкрутство, що пов'язано з великим розміром безспірних кредиторських вимог, необхідних для порушення провадження у справі та обов'язковість відкриття виконавчого провадження щодо боржника; значний термін ліквідаційної процедури, на що впливає можливість тривалого оскарження проміжних судових рішень у справі про банкрутство,

гальмування процесу реалізації майна банкрута з боку забезпечених кредиторів та зарегульований порядок реалізації майна банкрута [17].

21 квітня 2019 року набрав чинності новітній Кодекс України з процедур банкрутства, який діє і по сьогоднішній день, увібравши у себе актуальні та нагальні зміни до норм законодавства про банкрутство, враховуючи практику застосування, показники ефективності реалізації та мінімізацію прецедентів неоднозначного застосування одних і тих же норм процесуального та матеріального права господарським судом касаційної інстанції.

Серед новел Кодексу України з процедур банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю слід виділити наступні: кардинальний змін щодо умов та підстав (критеріїв), необхідних для відкриття провадження у справі, зокрема, відступ від раніше існуючого механізму «виконавче провадження-звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство», відсутності обов'язку попередньо отримувати рішення суду про стягнення заборгованості (безспірність вимог), відсутності мінімально встановленого на законодавчому рівні розміру вимог до боржників; значне скорочення процесуальних строків, на які встановлюються і протягом яких проводяться судові та позасудові процедури щодо боржників; запровадження інституційних обмежень для учасників справ щодо неможливості (встановлення прямих обмежень у процесуальному законі) оскарження чималої кількості судових актів до господарського суду касаційної інстанції, фактично надаючи апеляційним господарським судам статус найвищої інстанції, тим самим створюючи умови для неоднозначного, і як наслідок вподальшому, помилкового застосування одних і тих же приписів законодавства про банкрутство у аналогічних справах при схожих обставинах; запровадження ефективного, справедливого, прозорого та публічного механізму реалізації майна боржників у судових процедурах.

Кодекс України з процедур банкрутства має чітко виражений прокредиторський характер, тим самим містячи дискримінаційні норми по відношенню до боржників – товариств з обмеженою відповідальністю.

Вважаю, що майбутні зміни та правки законодавця у діючий основний спеціальний закон мають в першу чергу забезпечити права та інтереси учасників справ про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю у рівній мірі, створивши справедливий баланс між ними, тим самим забезпечивши правовий захист учасників банкрутних відносин.

До інших джерел права, які врегульовують інститут банкрутства слід віднести також і Закон України «Про судовий збір» від 08.07.2011 року, Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України» від 02.07.2014 року, накази Мін'юсту України «Про затвердження Порядку формування і ведення Єдиного реєстру арбітражних керуючих України» від 19.09.2019 року; «Про затвердження Порядку функціонування автоматизованої системи «Банкрутство та неплатоспроможність» від 18.02.2020 року, та інші.

Відповідно до статті 1 Кодексу України з процедур банкрутства боржник – юридична особа або фізична особа, у тому числі фізична особа – підприємець, неспроможна виконати свої грошові зобов'язання, строк виконання яких настав. Представник працівників боржника – особа, уповноважена загальними зборами (конференцією), на яких присутні не менш як дві третини штатної чисельності працівників боржника, або відповідним рішенням первинної профспілкової організації боржника (а за наявності кількох первинних організацій – їх спільним рішенням) представляти інтереси працівників боржника під час провадження у справі про банкрутство з правом дорадчого голосу; уповноважена особа засновників (учасників, акціонерів) боржника – особа, уповноважена вищим органом управління боржника представляти інтереси засновників під час провадження у справі про банкрутство з правом дорадчого голосу; учасники у справі про банкрутство (неплатоспроможність) – сторони, арбітражний керуючий, державний орган з питань банкрутства, інші учасники справи про банкрутство, щодо прав або обов'язків яких існує спір, а також у випадках, передбачених цим Кодексом, Фонд державного майна України, Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, представник органу місцевого самоврядування,

представник працівників боржника, уповноважена особа засновників (учасників, акціонерів) боржника [9].

До цього переліку входять і боржники – товариства з обмеженою відповідальністю, представник працівників та уповноважена особа засновників (учасників) таких боржників.

Ініціювати процедуру банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю можуть як самі боржники, так і кредитори (кредитори з сукупністю вимог до боржника).

Висновки. На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що інститут банкрутства при застосовуванні щодо боржників товариств з обмеженою відповідальністю є в більшій мірі інститутом саме приватного права поряд з тим, що дана сфера комплексно регулюється положеннями як приватного, так і публічного права.

Проведення у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю регулюється насамперед Кодексом України з процедур банкрутства, Господарським процесуальним кодексом України, Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, тощо.

Наразі, є нагальна необхідність у внесенні змін до частини першої статті 3 Господарського процесуального кодексу України, замінивши помилкове посилання на Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» на Кодекс України з процедур банкрутства.

Вважаю за необхідне запропонувати внести зміни до статті 209 Господарського кодексу України щодо заміни слова «неспроможним» на «неплатоспроможним».

14 травня 1992 року був прийнятий перший у новітній історії України спеціальний нормативно-правовий акт, який регулював процедури банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю – Закон України «Про банкрутство», який мав гіпертрофований прокредиторський характер.

30 червня 1999 року була прийнята нова редакція Закону України «Про банкрутство», змінивши назву на «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», яка в подальшому – 7 березня 2002 року змінювалась і доповнювалась. Даний закон мав у пріоритеті вже насамперед відновлення платоспроможності боржників – товариств з обмеженою відповідальністю. Також були запроваджені еволюційні зміни щодо прийняття нових норм, які встановлювали, зокрема, відповідальність керівників боржників – товариств з обмеженою відповідальністю.

22 грудня 2011 року були прийняті чергові зміни до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», які хоч і мали позитивний ефект, проте і недоліків було чимало, як це виявилось згодом у практичній діяльності судових інстанцій під час застосування норм матеріального та процесуального права у процедурах банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю.

21 квітня 2019 року набрав чинності новітній Кодекс України з процедур банкрутства, яка діє і по сьогоднішній день, увібривши у себе актуальні та нагальні зміни до норм законодавства про банкрутство, враховуючи практику застосування, показники ефективності реалізації та мінімізацію прецедентів неоднозначного застосування одних і тих же норм процесуального та матеріального права господарським судом касаційної інстанції.

Майбутні зміни та правки законодавця у діючий основний спеціальний закон мають в першу чергу забезпечити права та інтереси учасників справ про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю у рівній мірі, створивши справедливий баланс між ними, тим самим забезпечивши правовий захист учасників відносин у сфері банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю.

Список використаних джерел:

1. Bob Wessels, «Principles of European Insolvency Law» (ABI Journal, September 2003) accessed 7 May 2018.
2. Todd J Zywicki, 'Bankruptcy Law as Social Legislation' (George Mason Law & Economics Research Paper, 2001) accessed 8 May 2018.

3. Хомко Л. В., Яновицька А. В. Правове регулювання банкрутства : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 280 с.
4. Правове регулювання банкрутства : підручник / за ред. Л. С. Сміяна. Київ : КНТ, 2009. С. 10–11.
5. Вольвач Б. В. Правове регулювання платоспроможності та банкрутства (ретроспективний та порівняльний підхід). *Теорія і практика правознавства*. 2018. Вип. 1 (13). С. 1–13.
6. Деякі аспекти удосконалення законодавства про банкрутство. *Міністерство юстиції України* : веб-сайт. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_33286 (дата звернення: 24.08.2024).
7. П. Пригуза, А. Пригуза. Науково-практичний коментар Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у редакції з 18 січня 2013 року (доктринальне тлумачення норм права неплатоспроможності та статей 1-21). Херсон: Видавництво «ТДС», 2013, 304 с.
8. І. А. Бутирська. Правовий статус учасників справи про банкрутство : Монографія. – Чернівці : Технодрук, 2017. – 184 с.
9. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 24.08.2024).
10. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06 листопада 1991 року № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56.
11. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 28.04.2021 р. по справі № 428/2376/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96631728> (дата звернення 24.08.2024).
12. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n4601> (дата звернення: 24.08.2024).
13. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n2261> (дата звернення: 24.08.2024).
14. Богатир В. К. Ліквідаційна процедура як окрема судова процедура у справах про банкрутство : дис. ... д-ра філософії : 081. Маріуполь, 2020. С. 55.
15. Про банкрутство: Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed19920514#Text> (дата звернення: 24.08.2024).
16. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (дата звернення: 24.08.2024).
17. Концепція удосконалення законодавства про неспроможність [Текст] / А. Бутирський. Випуск періодики: *Право України*. 2018. № 6. С. 86–97.

